

Restes de la bateria de canons que s'instal·là a la zona de les Planasses.
Arxiu Rafel Bruguera.

*se iban tranquilamente de paseo a los mercados comarcanos, donde andaban de francachelas y se daban buena vida. Afortunadamente, han ido comprendiendo, haciéndose cargo de la realidad y adaptándose a la vida de la Colectividad*²⁴.

És comprensible que els afectats per aquestes polítiques valoressin d'una forma molt diferent aquell experiment llibertari, tal com sembla indicar el relat d'una anècdota explicada en la mateixa publicació: *"Unos cuantos mozos de labranza, que actualmente están en la Colectividad percibiendo como los demás un sueldo semanal de cincuenta pesetas, en tanto que antes, trabajando hasta extenuarse a cuenta de los arrendatarios, percibían solamente cuarenta pesetas, pasando incluso buena parte del año sin obtener jornal, dejándose influir por los arrendatarios, por sus antiguos "amos", fueron a la Generalitat a protestar de que existiese en La Escala la Colectividad"*²⁵. Aquesta col·lectivitat fou dissolta pel Consell d'Agricultura de la Generalitat el 28 de març del 38. D'aquest consell n'havia estat membre pocs mesos abans, en representació de la CNT, l'escalenc Francesc Callol Maurici.

La Col·lectivitat de la Pesca també va reeixir atès que la majoria de milicians eren pescadors. També per aquest motiu es va respectar el pòsit, que disposava de cooperativa pròpia. No obstant això, s'imposaren normes per regular la pesca i la venda del peix, com ara restriccions per motius de

seguretat, impostos o l'afiliació obligatòria a un sindicat.

El 31 d'agost del 1936 els treballadors de la SARFA creaven, voluntàriament, la Col·lectivitat del Transport, tot i que en l'expedient de la Causa Nacional referent a l'Escala s'hi pot llegir: *"colectivización a mano armada de la industria del transporte"*. Abastà les següents empreses i particulars: transports SARFA, transports Andreu, transports Esteva, Rafel Ballester Teixidor, Joan Massanet Juli, Jesús M Isern Galceran, Josep Massafont Vallmajó, Josep Sureda Llach, Ramon Sureda Fornés, Josep Dubé Guillot i Josep Massafont Bohé. La gasolina l'adquirien amb "vales" expedits pel Comitè o per la pròpia col·lectivitat. En aquells moments hi havia tres assortidors, un d'ells col·lectivitzat. El despatx i les oficines es situaren als baixos de can Maranges i el garatge a "cal Monjo", al carrer de Gràcia, propietat de Josep Dubé. Salvador Arquer Rabassedas, xofer de la SARFA, nascut a Pau i casat amb una escalenca, n'era el cap²⁶.

La Col·lectivitat dels Flequers va durar poc

Estat actual de la trinxera del turó de les Corts. Arxiu Rafel Bruguera.

temps. El pa es comprava amb vals de racionament expedits i sota el control del Comitè. Finalment, també s'intentà endegar la Col·lectivitat dels Barbers, que no acabà de funcionar del tot malgrat que dos destacats dirigents anarquistes eren barbers: Lluís Pujol *Muchu* i Antoni Puig *Tonet*.

A part d'aquestes actuacions també

²⁴ Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona (AHCB).

"Solidaridad Obrera por las comarcas catalanas. La Escala" *Solidaridad Obrera*, 17/02/1937.

²⁵ Ídem.

²⁶ BRUGUERA, RAFEL, opus cit.